Deddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2023

2023 dsc 3

RHAN 2

HENEBION O DDIDDORDEB HANESYDDOL ARBENNIG

PENNOD 7

CYFFREDINOL

PROSPECTIVE

Atodol

72 Dilysrwydd penderfyniadau a gorchmynion penodol o dan y Rhan hon

(1) Ni chaniateir cwestiynu dilysrwydd penderfyniad neu orchymyn y mae'r adran hon yn gymwys iddo mewn unrhyw achos cyfreithiol ac eithrio cais am adolygiad statudol o dan adran 73.

(2) Y penderfyniadau y mae'r adran hon yn gymwys iddynt yw—

(a) penderfyniad gan Weinidogion Cymru ar gais am gydsyniad heneb gofrestredig, a

(b) penderfyniad ar adolygiad o dan adran 9.

(3) Mae'r adran hon yn gymwys i orchymyn o dan adran 20 sy'n addasu neu'n dirymu cydsyniad heneb gofrestredig.

(4) Nid yw'r adran hon yn atal unrhyw lys rhag arfer unrhyw awdurdodaeth mewn perthynas â gwrthodiad neu fethiant i wneud penderfyniad y mae'r adran hon yn gymwys iddo.

***Statws** Mae'r fersiwn hon o'r hwn (hon) croes bennawd yn cynnwys darpariaethau sy'n rhagolygol.*
***Newidiadau i ddeddfwriaeth:** Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Deddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2023, Croes Bennawd: Atodol. (See end of Document for details)*

Gwybodaeth Cychwyn

I1 A. 72 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 212(2)**

73 Cais i'r Uchel Lys am adolygiad statudol o benderfyniad neu orchymyn

(1) Caiff person a dramgwyddir gan benderfyniad neu orchymyn y mae adran 72 yn gymwys iddo wneud cais am adolygiad statudol.

(2) Mae cais am adolygiad statudol yn gais i'r Uchel Lys sy'n cwestiynu dilysrwydd y penderfyniad neu'r gorchymyn ar y sail—

(a) nad yw o fewn y pwerau a roddir gan y Ddeddf hon, neu

(b) na chydymffurfiwyd â gofyniad perthnasol mewn perthynas â'r penderfyniad neu'r gorchymyn.

(3) Rhaid i gais am adolygiad statudol gael ei wneud cyn diwedd 6 wythnos sy'n dechrau â thrannoeth y diwrnod y gwneir y penderfyniad neu'r gorchymyn y mae'r cais yn ymwneud ag ef.

(4) Ar unrhyw gais am adolygiad statudol, caiff yr Uchel Lys—

(a) gwneud gorchymyn interim sy'n atal dros dro weithrediad y penderfyniad neu'r gorchymyn y mae'r cais yn ymwneud ag ef, hyd nes y penderfynir yn derfynol ar yr achos;

(b) diddymu'r penderfyniad hwnnw neu'r gorchymyn hwnnw os yw wedi ei fodloni—

(i) nad yw o fewn y pwerau a roddir gan y Ddeddf hon, neu

(ii) bod methiant i gydymffurfio â gofyniad perthnasol mewn perthynas â'r penderfyniad neu'r gorchymyn wedi cael effaith andwyol sylweddol ar fuddiannau'r ceisydd.

(5) Yn yr adran hon ystyr "gofyniad perthnasol" yw unrhyw ofyniad—

(a) yn y Ddeddf hon neu yn Neddf Tribiwnlysoedd ac Ymchwiliadau 1992 (p. 53), neu

(b) mewn unrhyw is-ddeddfwriaeth a wneir o dan y Ddeddf hon neu o dan y Ddeddf honno.

Gwybodaeth Cychwyn

I2 A. 73 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 212(2)**

74 Tir y Goron

(1) Nid yw'r Rhan hon yn gymwys mewn perthynas â thir y Goron ond i'r graddau a nodir isod.

(2) Caniateir cynnwys heneb sydd ar dir y Goron, ynddo neu odano yn y gofrestr.

(3) Mae unrhyw gyfyngiadau neu unrhyw bwerau a osodir neu a roddir gan y Rhan hon yn gymwys ac yn arferadwy mewn perthynas â thir y Goron ac mewn perthynas ag unrhyw beth a wneir ar dir y Goron ac eithrio gan neu ar ran y Goron, ond nid fel y byddai'n effeithio ar unrhyw fuddiant sydd gan y Goron yn y tir.

Statws *Mae'r fersiwn hon o'r hwn (hon) croes bennawd yn cynnwys darpariaethau sy'n rhagolygol.*
Newidiadau i ddeddfwriaeth: *Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Deddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2023, Croes Bennawd: Atodol. (See end of Document for details)*

(4) Nid yw'r adran hon yn caniatáu—

(a) i bŵer o dan y Rhan hon i fynd ar unrhyw dir, neu i wneud unrhyw beth ar unrhyw dir, gael ei arfer mewn perthynas â thir y Goron, na

(b) i fuddiant yn nhir y Goron a ddelir ac eithrio gan neu ar ran y Goron gael ei gaffael yn orfodol o dan y Rhan hon,

heb gytundeb awdurdod priodol y Goron.

Gwybodaeth Cychwyn

I3 A. 74 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 212(2)**

75 Dehongli'r Rhan hon

(1) Yn y Rhan hon—

mae i "archwiliad archaeolegol" ("*archaeological examination*") yr ystyr a roddir gan is-adran (3);

ystyr "awdurdod lleol" ("*local authority*") yw—

(a) cyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol yng Nghymru, a

(b) awdurdod Parc Cenedlaethol yng Nghymru;

mae i "cydsyniad heneb gofrestredig" ("*scheduled monument consent*") yr ystyr a roddir gan adran 13;

mae i "y gofrestr" ("*the schedule*") yr ystyr a roddir gan adran 3;

mae "gwaith" ("*works*") yn cynnwys—

(a) gweithrediadau i foddi tir neu weithrediadau tipio,

(b) unrhyw weithrediadau a gyflawnir at ddibenion amaethyddiaeth (o fewn ystyr "agriculture" yn Neddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (p. 8)) neu goedwigaeth (gan gynnwys coedwigo), ac

(c) gweithrediadau o unrhyw ddisgrifiad arall;

mae "gwarcheidwad" ("*guardian*") i'w ddehongli yn unol ag adrannau 45 a 49;

mae i "gwarchodaeth interim" ("*interim protection*") yr ystyr a roddir gan adran 6(3);

mae i "gweithred warcheidiaeth" ("*guardianship deed*") yr ystyr a roddir gan adran 45(7);

ystyr "gweithrediadau i foddi tir" ("*flooding operations*") yw gorchuddio tir â dŵr neu â sylwedd arall sy'n hylifol neu'n rhannol hylifol;

ystyr "gweithrediadau tipio" ("*tipping operations*") yw tipio pridd neu gloddion neu ddyddodi deunyddiau adeiladu neu ddeunyddiau eraill neu sylwedd adeiladu neu sylwedd arall (gan gynnwys gwastraff) ar unrhyw dir;

mae i "heneb o ddiddordeb hanesyddol arbennig" ("*monument of special historic interest*") yr ystyr a roddir gan is-adran (6);

ystyr "hysbysiad gorfodi" ("*enforcement notice*") yw hysbysiad gorfodi a ddyroddir o dan adran 35;

ystyr "hysbysiad stop dros dro" ("*temporary stop notice*") yw hysbysiad stop dros dro a ddyroddir o dan adan 31;

mae "meddiant" ("*possession*") yn cynnwys cael rhent ac elw neu'r hawl i gael rhent ac elw (os oes rhent neu elw);

***Statws** Mae'r fersiwn hon o'r hwn (hon) croes bennawd yn cynnwys darpariaethau sy'n rhagolygol.*
***Newidiadau i ddeddfwriaeth:** Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Deddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2023, Croes Bennawd: Atodol. (See end of Document for details)*

mae i "ymchwiliad archaeolegol" ("*archaeological investigation*") yr ystyr a roddir gan is-adran (2).

(2) Yn y Rhan hon ystyr "ymchwiliad archaeolegol" yw unrhyw ymchwiliad o dir, o wrthrychau neu o ddeunydd arall at ddiben cael a chofnodi unrhyw wybodaeth o ddiddordeb archaeolegol neu hanesyddol ac mae'n cynnwys, yn achos ymchwiliad archaeolegol o dir—

(a) unrhyw ymchwiliad at ddiben darganfod a datgelu a (phan fo'n briodol) adennill a symud ymaith unrhyw wrthrychau neu unrhyw ddeunydd arall o ddiddordeb archaeolegol neu hanesyddol yn y tir, arno neu odano, a

(b) archwilio, profi, trin, cofnodi a diogelu unrhyw wrthrychau o'r fath neu unrhyw ddeunydd o'r fath a ddarganfyddir yng nghwrs unrhyw gloddiadau neu unrhyw arolygiadau a gynhelir at ddibenion unrhyw ymchwiliad o'r fath.

(3) Yn y Rhan hon ystyr "archwiliad archaeolegol", mewn perthynas â thir, yw unrhyw archwiliad neu unrhyw arolygiad o'r tir (gan gynnwys adeiladau neu strwythurau eraill ar y tir) at ddiben cael a chofnodi unrhyw wybodaeth o ddiddordeb archaeolegol neu hanesyddol.

(4) Yn y Rhan hon (ac eithrio ym Mhennod 4) mae cyfeiriadau at dir sy'n gysylltiedig â heneb (neu at dir cysylltiedig) i'w dehongli yn unol ag adran 49(9).

(5) Yn y Rhan hon mae cyfeiriadau at heneb, mewn perthynas â chaffael neu drosglwyddo unrhyw heneb (pa un ai o dan y Rhan hon neu fel arall), yn cynnwys unrhyw fuddiant yn yr heneb neu hawl drosti.

(6) Yn y Rhan hon ystyr "heneb o ddiddordeb hanesyddol arbennig" yw—

(a) unrhyw heneb gofrestredig, a

(b) unrhyw heneb arall sy'n gyfan gwbl neu'n bennaf yng Nghymru y mae Gweinidogion Cymru yn ystyried ei bod o ddiddordeb i'r cyhoedd oherwydd y diddordeb hanesyddol, pensaernïol, traddodiadol, artistig neu archaeolegol sy'n gysylltiedig â hi.

(7) Ond nid yw'r cyfeiriad at heneb yn is-adran (6)(b) yn cynnwys heneb yn, ar neu o dan wely'r môr islaw'r marc distyll.

Gwybodaeth Cychwyn

I4 A. 75 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 212(2)**

Statws
Mae'r fersiwn hon o'r hwn (hon) croes bennawd yn cynnwys darpariaethau sy'n rhagolygol.

Newidiadau i ddeddfwriaeth:
Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Deddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2023, Croes Bennawd: Atodol.